

את זאת לא ידעת

גיימס פורסטל היה חבר המפלגה הדמוקרטית, שריחצי ואחר-כך שריהגנה של ארצות-הברית בימי הקמתה של מדינת ישראל כחבר ממשלתו של הארי טרומן היה אויבה המושבע של המדינה מיום הכנסו לתפקידו.

לא היתה זאת איבה פרטית. פורסטל לא היה אנטישמי. אולם הוא היה דובר הימין הכללי של הצבא האמריקאי. הקטעים הבאים של יומנו הסודי, שהתפרסם זמן רב אחרי שאיבד את עצמו לדעת על ידי קפיצה מתוך חלון של בית-חוליה, כנראה ב־ התקפה של טרום, אינם מגלים רק את עצם הגדותו להקמת המדינה, אלא גם את נמוקי הצבא האמריקאי.

הנפם הערבי

נקודת המוצא היא הנפט:

30 ביולי, 1945 — "אמרת לברנס, שר החוץ האמריקאי של אז) שערב הסעודי דית היא אחד משלושה אוצרות הנפט הגדולים ששרדו בעולם. שני האחרים הם בריי הקווקז ובאיים הקאריביים..."

עבור שנה ביצא פורסטל את החשבון הגבוה והולך של הצבא האמריקאי, שכבר התכוון או למאבק עם בריית-המועצות:

14 ביולי, 1946 — המזרח הקרוב: אמריקה איבדה פרסטידיה רבה בגלל הערבי בגלל יחסו לארץ-ישראל. האנגלים אומרים שאינם יכולים לעשות כל אשר היו רוצים לעשות למען הערבים בגלל הלחץ שלנו, בקשר עם מתן ההלוואה לבריטניה.

כספם של היהודים

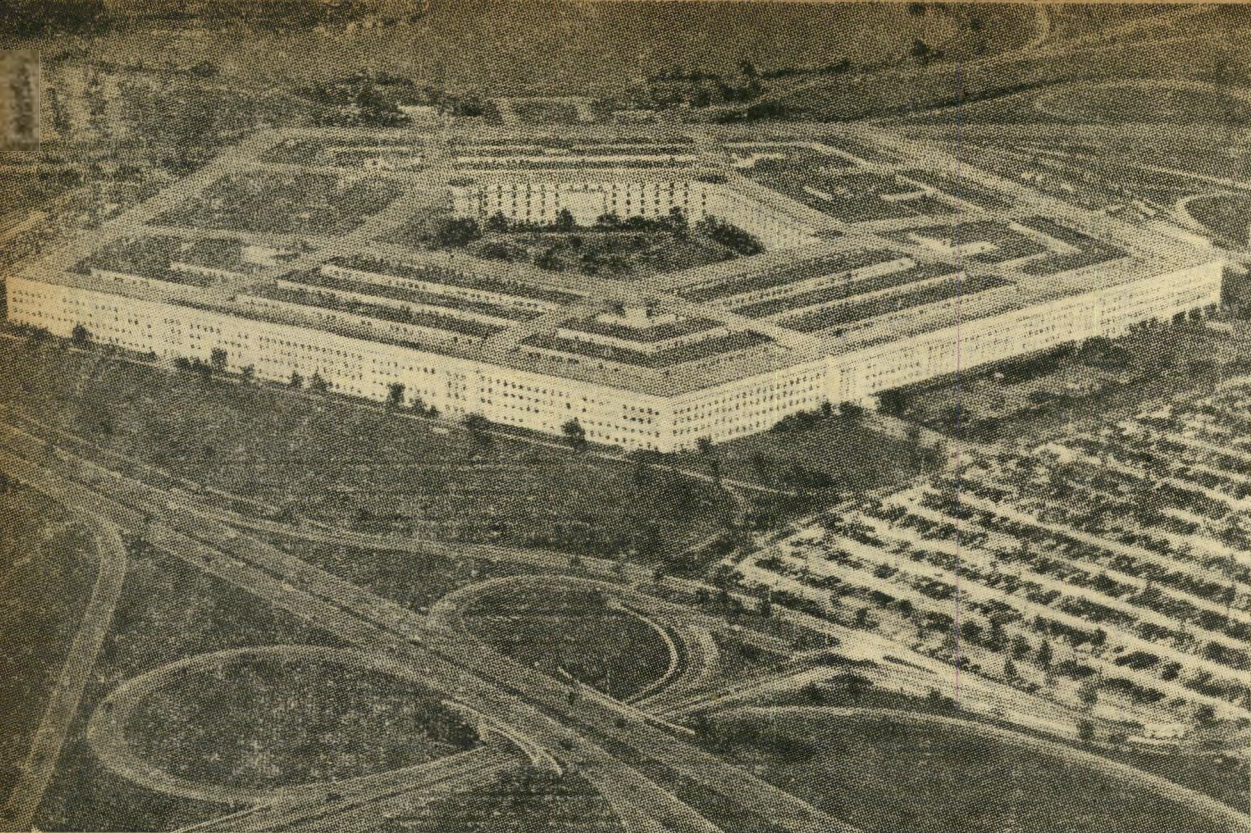
נקודה זו החל לחץ המכריע של יהודי אמריקה על ממשלתם:

4 בספטמבר, 1947 — בסוף טענותיה הממשלה העלה האנגלן (שר הדואר, שהיה גם מנהל המפלגה הדמוקרטית) את השאלה אם הנשיא יכריז הכרזה על מדיניותו בענין ארץ-ישראל, ויזכיר את הצורך להכניס ל־ 150 אלף יהודים. הוא אמר שאינו רוצה לחתום בכוח זה או אחר, אך הוא רוצה להזכיר שהכרזה כזאת תשפיע מאוד על גיוס כספים למען הנהלת המפלגה הדמוקרטית.

הוא אמר שתורמים יהודים נתנו בשנה

הרגע ההיסטורי: טרומן (שמאל) מעביר רשמית את השלטון לאייזנהואר וניקסון (ימין) — המעמד המסמל את השינוי הקיצוני של המדיניות האמריקאית כלפי ישראל.

מרכז ההתנגדות. הבניין בעל-חמש'הצלעות (ה"פנטגון"), מקום מושבם של משרדי-ההגנה האמריקאי והמסכיל שלו, שימש גם מרכז העצבים של ההתנגדות הנמרצת לקו פרו־ישראלי. התנגדות זו היתה בתוקף גם בימים שטרומן ישב בבית הלבן על אף יחסו הנוח לישראל.

נפתחה בינינו ובין האנגלים... הערבים אינם מתמשים בכלוף... הבעיה חורגת מן הסכסוך העתיק בין יהודים וערבים, היתה בעלת השפעה בינלאומית...

11 באוגוסט, 1948 — בוין (שר-החוץ הבריטי) חרד מאד למצב במזרח התיכון. הוא מצפה כי הרוסים יעשו כל אשר בידם כולתם כדי לגרום לחידוש הקרבות.

היה זה הזמן בו פעל הרוזן השוודי פול־קה ברנאדוט בארץ והציע לבנאם את ירושלים. חוגי הצבא האמריקאי עטו על הצעוֹת זו מיד:

"פורסטל הזכיר את דרישת הסטייט־דפרטמנט לשלוח 6000 חיילים שישימשו ככוחות-שמר בירושלים להגשמת תוכנית ברנאדוט לארץ-ישראל. דרישה בלתי-צפויה זו היא דוגמה לכך כיצד ניתן למצב בארץ ישראל להיסחב ללא הגדרת כל מדיניות אמריקאית עקבית. פורסטל אמר שלמעשה נכתבה המדיניות הארצ-ישראלית שלנו על ידי חשבונות מפלגתיים עלובים."

"היהודים חדרו למצרים"

הסכסוך בין הצבא והנשיא הגיע לשיאו חדש בנובמבר 1948, אחרי הצלחת מיבצע עשר מכות ברורס. פורסטל ביקר בלונדון, סעד עם וינסטון צ'רצ'יל והשגריר האמריקאי לשגריר היה, "יום רע מאד בגלל העסק של ארץ-ישראל. נראה ששוב חל שוני בעמדה האמריקאית, ועתה תימך (הנשיא) בבריית היהודים לנגב (לפי החלטת עצרת א"י) וגם לגליל (לפי החלטה סותרת של ברנאדוט)."

ואז הגיע הרגע בו הצליח הצבא לכפות את דעתו על הנשיא ולהניע אותו לעצור בעד ההתקדמות הישראלית. הדבר הופיע ביומנו של פורסטל בשפה מתונה:

31 בנובמבר 1948 — לאבט אמר שכוחות ישראלים חדרו כנראה למצרים. במיוחד, הודיעו שהתקיפו שדה-תעופה בתוך השטח המצרי. נמסר כי הבריטים יודיעו לנו שאם לא יסוגו הישראלים מיד, הרי ייכנס חזרה ההגנה החדדת המצרי-בריטי באופן אגרסיבי לתוקפו."

הה זה, כפי שנתברר אחר-כך, בלוף. ממשלת בריטניה לא היתה כלל מוכנה להיכנס לפעולה כל שהיא, כפי שהעידו לאחרונה כמה שרים בריטיים שביקרו בארץ. האיום הבריטי נתן לצבא האמריקאי את הנשק להשיג מעי על הארי טרומן; טרומן נתן הוראה ל־ גיימס מקדונלד; מקדונלד התעלם מקיומו של שרת וביקר את בן-גוריון בטבריה.

מאז קרו הרבה דברים. אולם דבר אחד לא השתנה: הגנרלים והדיפלומטים המקצועיים של ארצות-הברית סבורים כי המדינה כחו של טרומן במדינת-ישראל היתה אסון היסטורי למולדתם. והם השתדלו לתקן את המעוות אחרי שאחר משלהם, הגנרל דוייט אייזנהואר, נכנס סוף-סוף לבית הלבן.

יש חלוקי-דעות בין היהודים עצמם ביחס לחזמתו של הנסיון להכניס את ארצות-הברית לפוליטיקה של המזרח התיכון.

פרנקלין ד. רוזבלט הצעיר, בנו של הנשיא המנוח, לחץ למען קו פרו־ציוני של המפיצה. גם מנהיג מפלגתי אחר הודיע ש"אם לא נתמוך בציונים, נפסיד בבחירות במדרינות ניו-יורק, פנסילבניה וקליפורניה." ה־ ש ב פורסטל: "דומני שהגיע הזמן שמישהו יתחיל לחשוב אם אין אנו עלולים להפסיד את ארצות-הברית!"

104 אלף חיילים

היה זה אותו יהודי זקן ורבי-השפעה, ברנד ברוך, שהזהיר את פורסטל מפני פזיזות, שתזיק למפלגה. ברוך הזכיר שיהיה זה בלתי-הגיוני, "לחת לבריטים לזיין את הערבים, מבלי שאנחנו נספק ציוד דומה ליהודים." אולם הצבא כבר מצא נימוק חדש:

18 בפברואר, 1948 — הגנרל גרינטר אמר שלבריטים יש עכשיו 57 אלף חיילים ב־ ארץ-ישראל, והערבי את גודלו של הכח הדרוש לביצוע החלטת עצרת א"י ב־ 160 אלף חיילים."

דצבא האמריקאי הצליח עתה לשכנע את הממשלה להיסוג מתכנית החלוקה ולדרוש נאמנות אמריקאית-בריטית-צרפתית על ההצעה, דבר שפרושו היה, כמובן, אי-הקמתה של מדינת-ישראל. היה זה צחוק הגורל שהצעה זו לא יצאה לפועל מפני שלארצות-הברית האדירה לא היו יכולה שעה כמה אלפי חיילים כדי להטיל בה כוח:

"הרמטכילים חיוו את דעתם שאם תוקם נאמנות ושני הצדדים יקיימו הפוגה צבאית, הקיצוניים בשני המחנות יפרו את ההפוגה. כדי להתגבר על אסות זו יהיו דרושים לפחות 104 אלף חיילים. אולם ארצות-הברית לא יכלה לשלוח יותר מ־ 15 אלף חיילים לשום מקום מבלי להכריז על גיוס חלקי" — דבר שהממשלה פחדה לעשות.

ביום הקמת המדינה עשה הנשיא מעשה שהרעיש את שריו: — הוא נטל לידו את היוזמה, — הכיר במדינת-ישראל שהוקמה זה עתה בניגוד לרצון שרי-החוץ.

14 במאי, 1948 — לאבט טיפן לי ב־ 6.30 ואמר שממשלתנו הכירה במדינת ישראל. ראל. הוא אמר שעל כך הוחלט כנראה לפי ני 24 או 48 ש.ש.ת. (קלידי הנשיא) והדבר נמסר לו ולגנרל מרשל רק עתה... הוא אמר שיש לצפות לקרבות חמורים, אולם הצבא היהודי עדיף בציוד ובהדרכה על הערבים ויש להניח שהוא יהיה מסוגל לדיאוג לעצמו.

באותה שעה הגיש אמריל אמריקאי דו"ח על המצב במרחב, הודיע לפורסטל כי "הפרסטיזיה של ארצות-הברית במזרח התיכון סבלה נזק שאין לתקנו... תהם

שעברה סכומים גדולים, והם יתרמו לא יתרמו הפעם בהתאם לקו הנשיא בשאלת ארץ-ישראל... (אני אמרתי ש) הנשיא נתיבקש לזכרו את ההכרזה על ידי אבא הלל טילבר, שאינו לא דמוקרט ולא יידו של טרומן, ושהכרזה כזאת תרגיז מאד את הבריטים.

פורסטל החל במאמץ כביר להוציא את שאלת ארץ-ישראל מן התחרות המפלגתית. לגבש מדיניות משותפת של שתי המפלגות, בהתאם למושגי הגנרלים והדיפלומטים המקצועיים. הוא חזר פעמים בלתי-ספורות על טעותו להשפיע על מדיניותנו בצורה באמריקה להשפיע על מדיניותנו בצורה שתסכן את בטחון המדינה האמריקאית."

לחץ חסר-תקדים

אולם בינתיים הגיעה שעת ההצבעה הגדולה בא"י. היה זה שיא הלחץ היהודי. רשם פורסטל במרידות, למחרת ההצבעה:

1 דצמבר, 1947 — לאבט דיווח על תוצאות ההצבעה בא"י. הוא אמר שיישפעם בחייו לא היה קרבן לחץ כה גדול כמו בשלושה ימים אלה. (אנשי-עסקים יהודים מסויימים) היו בין אלה שהמרידו אותם... חברת-הצמיגים פיירסטון, שיש לה זכיון בליבריה, הודיעה שטיילפנו אליה וביקשו שתפסיל את נציגיה בליבריה כדי ללחוץ על ממשלתה להצביע בעד החלוקה.

אותה שעה גבר במפלגה הדמוקרטית החשש כי הרפובליקאים יקיימו אותם בהכרח פרו־ציונית, ייזכו בקולות היהודיים.

3 בדצמבר 1947 — אמרו לנשיא (שה) מושל הרפובליקאי תומס) דיואי עומד ל־ צאת בהכרזה לטובת עמדת הציונים בארץ-ישראל, ונמסר על כך שאם הנשיא (טרומן) לא יקדים אותו, יפסידו הדמוקרטים בבחירות במדינת ניו-יורק.

פורסטל עצמו נפגש עם דיואי, ניסה ל־ שכנע אותו להוציא את שאלת ארץ-ישראל מתחם ההתחרות המפלגתית. דיואי אמנם הסכים שהדבר רצוי, כלומר היה מוכן לוותר על עמדתו הפרו־ציונית, אולם פיקפק בכך שהדמוקרטים יכבדו התחייבות כזאת. לכן סרב להיענות לוריית הצבא.

הצבא הפיץ ידיעות מבהילות על הסכנה האורבת לאמריקה, אם יאבדו לה מקורות הנפט הערביים. כלי מקורות אלה, הודיעו, יהיה צורך לצייד את כל המכוניות האמריקאיות במנועים חלשים יותר, הצורכים פחות נפט. אותה שעה הסביר הצבא שהכרזת החלוקה אינה בתיביו, ושלא על אמריקה לחסלה.

24 בינואר, 1948 — הגנרל גרינטר (כיום מפקד צבא-האמנה האטלנטית), לא השאיר כל ספק כי ראשי-המטה מבינים את התוצאות האפשריות של התפתחות המצב בארץ-ישראל על התכניות האיסטראטגיות שלהם... (פורסטל הזכיר את) הרושם כי